

Lärarhandledning

Ninas syskonbok
av Emi Guner & Loka Kanarp

I serien ingår:

Nina och snöleoparden

Nina börjar skolan

Nina & Jim – Hemlisar & kompisar

Ninas sommarlov

Nina i ettan

Rekommenderas för åk F–1

En handledning av Malin Wedsberg



Introduktion

I den här handledningen finns tips på konkreta övningar som kan hjälpa dig att få dina elever att utveckla sin läsförståelse, och därmed sin läslust, genom att arbeta med *ordförståelse*, träna på att använda *läsförståelsestrategier* och att göra *textkopplingar*.

Exempel på strategier kan vara att förutspå handlingen, utreda nya ord och uttryck, ställa frågor till texten, klargöra otydligheter och sammanfatta textinnehåll. Men, det är textens innehåll som är det viktiga, inte själva strategin. Fokus ska ligga på textens innehåll.

Textkopplingar är också ett utvecklande arbetssätt för att göra texten tydlig för eleverna. Under läsningen stannar man upp och jämför texten med andra liknande texter – *text till text-koppling*, jämför texten med egna erfarenheter – *text till mig själv-koppling*, jämför texten med världen utanför – *text till världen-koppling*.

Det är du som pedagog som introducerar och modellerar. Ett exempel på att modellera kan vara att ”tänka högt”, att berätta för eleverna hur du tänker och känner när ni läser en text. Lärare och klass har en dialog om textens innehåll. Textsamtalen ska vara strukturerade och tydliga, alla ska kunna delta på sin nivå.

Alla övningar i handledningen delas in i vad man kan göra före läsningen, under läsningen och efter läsningen. Läsförståelsefrågorna är indelade i:

På raderna – svaret står i texten.

Mellan raderna – här handlar det om att kunna dra egna slutsatser och läsa ”mellan raderna”.

Bortom raderna – här tänker man själv vidare och reflekterar över texten.

Högläsning

Precis som de tidigare böckerna om Nina, passar *Ninas syskonbok* perfekt för högläsning. Genom de gemensamma läsoplevelsorna får eleverna verktyg som de sedan kan använda i det egna läsandet. Läs högt för eleverna, diskutera och reflektera tillsammans!

Svara gemensamt på läsförståelsefrågorna nedan.

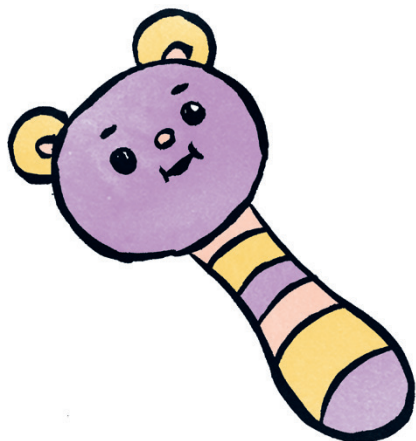
Hur du läser har stor betydelse för elevernas upplevelser:

- Läs med inlevelse och intonation (sänk och höj rösten, betona)
- Gör rörelser som interagerar med texten (knacka på dörr, stampa med fötterna, krama ...)



Före läsningen

- Titta tillsammans på bokens omslag. Titta på bilden, läs titeln. Vad tror ni boken kommer att handla om? Be eleverna att motivera sina svar, t.ex. genom att du modellerar och motiverar varför du tycker och tror så eller så eller fråga ”Varför tror du det?” ”Hur tänker du nu?”
- På omslaget står det två namn (Emi Guner, författare och Loka Kanarp, illustratör). Varför står de namnen här? Vilka är de? Mer information om Emi och Loka hittar du på: www.rabensjogren.se/forfattare/Forfattare/ och www.rabensjogren.se/forfattare/Illustrator/
- Inför varje nytt kapitel läser ni kapitelrubriken tillsammans. Förutspå på samma sätt som ovan. Vad tror ni kapitlet kommer att handla om? Varför tror ni det?
- Förbered läsningen inför varje kapitel genom att gå igenom svåra ord och uttryck – se nedan under respektive kapitel. Men tänk också på att vissa ord förklaras bäst i sitt sammanhang och kan vara bättre att ta upp UNDER läsningen (som Ninas härliga fantasiord).



Under läsningen

När eleverna reagerar på oklarheter räcker de upp handen. Gör då en notering i texten och fortsätt läsa till ett naturligt stopp. Diskutera sedan de nya orden och deras betydelse.

Se ovan under rubriken *Högläsning*.

- Gör textkopplingar. Vid högläsning, stanna upp vid lämpliga tillfällen och gör kopplingar till:
 - Andra texter: Påminner det här om något annat vi läst?
 - Elevernas egna erfarenheter: Vad känner vi igen från t.ex. den egna familjen – Har du syskon? Småsyskon – kommer du ihåg hur det var när de föddes? Hur är det att vara äldst/ yngst/ mellanbarn/ ensam barn/bonussyskon?
 - Världen utanför: Vad är positivt med att ha syskon? Negativt? Hur kan man vara syskon på olika sätt, som halvsyskon och bonussyskon?

Läser barnen självständigt, arbeta då på samma sätt och diskutera t.ex. efter varje kapitel eller ett stycke i kapitlet som du förutbestämt.

- Be eleverna ringa in (alternativt skriva dem eller räkka upp handen för att fråga) ord som är svåra att läsa eller förstå och diskutera dem allt eftersom.
- Be eleverna att pröva läsa om en mening eller ett stycke de inte förstod.

Efter läsningen

- Låt eleverna svara på läsförståelsefrågorna, se nedan. Låt eleverna formulera egna frågor.
- Låt eleverna sammanfatta texten. Prata tillsammans om hur den började, vad som hände sedan och hur den slutade. Detta kan vara ett enskilt kapitel, men även hela boken när ni läst klart.

Lgr11

Berättelserna om Nina gör sig utmärkta att ha som grund och utgångspunkt i värdegrundsarbete. Följande mål i läroplanen passar att arbeta mot:

Skolans mål är att varje elev respekterar andra människors egenvärde, kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen.

Se vidare under rubriken *Värdegrundsarbete*.



Berättelsen

Ninas syskonbok

I den sjätte boken om Nina har hon blivit åtta år och storasyster.

Hennes lillebror luktar godast, är lenast och skriker högst och mest.

Nina vill att han ska heta Elji efter Jim, lillebror blir en Lill-Jim. *El* står för L:et i Lill och *ji* för J:et i Jim.

Men att vara storasyster är inte alltid så roligt som Nina hade tänkt. Ibland känns det som att ingen har tid med Nina längre och då kan hon tycka att livet är orättvist.

I *Ninas syskonbok* läser vi också om när Nina rockar sockor och är ensam hemma för första gången, om hur hon leker med dockor i smyg, går med klassen på rymdpromenad och både bråkar och har kul med storasyster Julia.

Tema

Vänskap, familj, vardagsliv/vardagsproblem, relationer, att ha syskon och att få ett nytt syskon.

Läsförståelsefrågor

KAPITEL 1: VÄLKOMMEN, FELIX BRUNO KRIPTI SIMON LILL-JIM BECKER!

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK, FANTASIORD

nipprig, borrar in sig, storslaget, förbluffat, betar sig, få igenom några förslag

SAMTALS- OCH LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Hur känner sig Nina när hon väntar på att mamma och pappa ska komma hem från sjukhuset med lillebror? (på raderna)
- Varför vill Nina att hennes lillebror ska heta Jim? (på raderna)
- Hur kommer det sig att Nina blir besviken när hon träffar sin lillebror för första gången? (på raderna)
- Nina känner att det är ”fel att det känns fel”. Varför då? Kan du förklara den känslan? (mellan raderna)
- Nina och Julia känner olika för lillebror. Hur då? (Visa gärna bilden på sid. 15 igen eftersom den också illustrerar Ninas och Julias olika känslor.)
- Vad heter du mer än ditt tilltalsnamn – det namn du kallas för? Gillar du ditt namn eller skulle du vilja heta något annat? (bortom raderna)

KAPITEL 2: REKORDBEBISEN

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK, FANTASIORD

liten pjatt, silkeslent, via, studera, mottagare

SAMTALS- OCH LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- ”Tänk dig att du var en liten nyfödd bebis. Det skulle inte bara vara första gången som du såg färger, hörde ljud eller kände dofter, en massa andra saker skulle också vara helt nya för dig” – vad då? (bortom raderna)

- Varför tycker Nina det är skönt att gå till skolan, fast det är mysigt hemma med lillebror? (på raderna)
- Jims skratt ”glittrar” i Ninas mage, och det smittar. Hur känns det i Ninas mage? (mellan raderna) Hur kan skratt smitta? (bortom raderna)
- Det kommer en författare och pratar i Ninas klass. Har ni haft författarbesök någon gång? Vad skulle du vilja fråga en författare, t.ex. Emi Guner som skrivit böckerna om Nina? (bortom raderna) (se även under rubriken *Skrivuppgift*)
- Varför vill inte Nina fråga författaren om allt hon skriver är sanning? (på raderna)
- Nina kommer på hur hon ska rita för att visa att rekordbebisens skriker jättehögt. Vad ritar hon? (på raderna)
- Kan du komma på något mer sätt att visa i en teckning hur något eller någon låter? (bortom raderna)



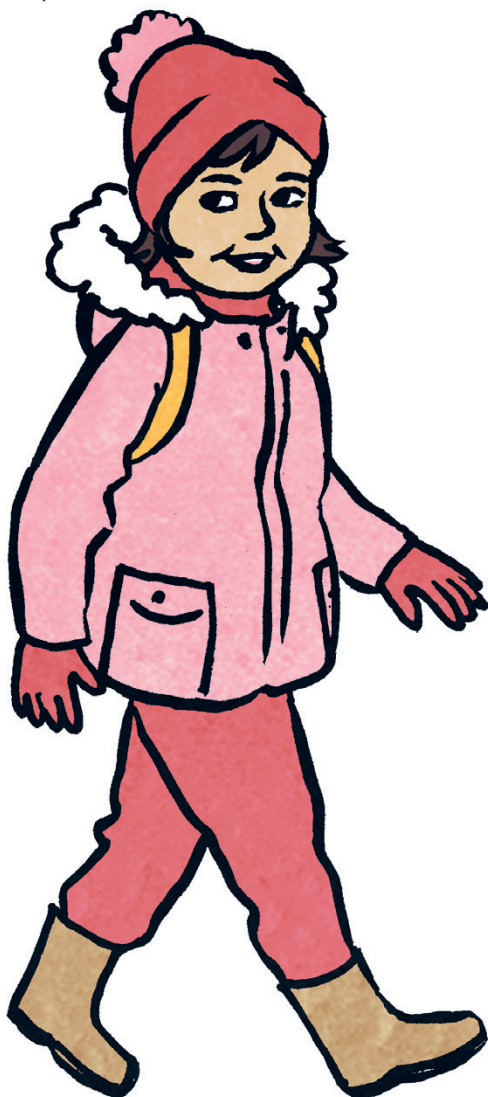
KAPITEL 3: KANSKE, KANSKE INTE

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK, FANTASIORD

mäktig, rullskor, delleverans, rekommendera, paljettröja, snattra, sårar på er, iskall blick med smala ögon, trilla över till fritids

SAMTALS- OCH LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Hur tycker Nina att en stressad vuxen låter? (på raderna)
Hur tycker du att en stressad vuxen låter? (bortom raderna)
(se även under rubriken *Skrivuppgift*)
- Vad är det som gör att Nina inte tycker det är lika kul att leka restaurang efter ett tag? (mellan raderna)
- Nina tycker egentligen inte att man ska skvallra på en kompis. Varför gör hon det ändå? (mellan raderna)
- Varför känns det inte bra för Nina att få stöd från Matteo när hon klagat över att Ingrid och Jim stör? (mellan raderna)
- Nina är inte "sjuk-sjuk" men hon mår inte bra. Varför mår hon dåligt? Och hur kommer det sig att hon mår bra så fort hon är på väg hem från fritids? (mellan raderna)



KAPITEL 4: NINA ROCKAR SOCKORNA

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK, FANTASIORD

blåst bort ur hennes huvud, kromosomer, Downs syndrom, ärkefiende

SAMTALS- OCH LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Händer det att strumpor försvinner i din familj? Vart tror du att de tar vägen? (bortom raderna)
- Hur känner Nina när mamma gullar och pussar på Elji? (mellan raderna)
- Rockar ni sockorna i din skola? Vad gör ni då? (se även under rubriken *Värdegrundsarbete*)
- Hur kommer det sig att vi rockar sockor den 21 mars? (på raderna)
- Barnen i Ninas klass kommer på en massa saker som är bra med att ingen är precis likadan som någon annan. Kan du komma på fler saker? (bortom raderna)

KAPITEL 5: GULLE-GULLE-GULL

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK, FANTASIORD

uteslutet, pallar inte, ömtåligare, vardagsljud, gormade, tjockt i luften, vresigt, på vippen, frågekran, tjocktystnaden

SAMTALS- OCH LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Ibland tycker Nina att vissa saker i livet är orättvist. Vad tycker du är orättvist? (bortom raderna)
- Varför får inte Nina ta hand om Elji? (mellan raderna)
- Hur kommer det sig att Ninas mamma är så trött och så annorlunda? (mellan raderna)
- Varför "växer det en grå boll av åska" i Ninas mage? (mellan raderna)
- På vilka sätt tar Nina hand om andra? (mellan raderna)

KAPITEL 6: SNIGELSKRÄCKEN

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK, FANTASIORD

ammar, slemmar omkring, föröka sig, nafsar, mänsklig, otryggt, jollrar, i sikte, kusten är klar, kvillrar, lirkar upp

SAMTALS- OCH LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- När Ninas mamma säger att sniglarna förstör trädgårdar och lämnar spår av slem tycker Nina att det låter ”underbart förbjudet”. Vad menar hon med det? Kan du komma på något som känns underbart förbjudet? (bortom raderna)
- Ibland kan man vara rädd för saker, fast man vet att de inte är farliga. Som att Ninas mamma är rädd för sniglar. Vad är du rädd för? Kan du förklara varför? (bortom raderna)
- Nina är rädd för hjärnor. ”Då är det din hjärna som är rädd för sig själv”, säger mamma. Vad menar hon med det? (bortom raderna)
- Nina säger ”Stopp!” till sig själv när hon blir rädd för något och så tänker hon på sina favoritgrejer. Har du något knep att ta till när du blir rädd? (bortom raderna)

KAPITEL 7: RYMDPROMENADEN

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK, FANTASIORD

vetekudde, glädjepip, fadder, spirrig, spottar ur sig information, pladdrar, stock, pluttisar, glupskt, svart hål

SAMTALS- OCH LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Vad menar Ninas pappa med att ”göra brandmannen”? (på raderna)
- Tycker du att Ninas matsäck låter god? Vad innehåller din dröm-matsäck? (bortom raderna)
- Nina funderar över om det finns sköldpaddor på andra planeter. Vad tror du? Tror du att det finns liv på någon annan planet än jorden och hur ser i så fall det livet ut? (bortom raderna)

- Varför känner sig Nina så liten när hon och Klas är ute på rymdpromenaden? (på raderna)
- Har du en fadder i skolan, eller är du fadder själv? Berätta hur det är. (bortom raderna)
- Varför har man faddrar i skolan? (bortom raderna)

KAPITEL 8: DUM SOM I DUMLE

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK, FANTASIORD

futtig, swishigt, sleven, oändlighet, ilskan väller upp, frossat, svek, förväxlad

SAMTALS- OCH LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Vad betyder lördag och vad betyder tisdag? Varför heter dagarna så? (på raderna)
- Ta tillsammans reda på vad de andra veckodagars namn betyder och har för ursprung. (bortom raderna)
- Fantisera och byt namn på veckodagarna till något som du tycker passar bättre. (bortom raderna)
- Hur kommer det sig att Nina blir arg när hon hittar godispapper i soporna? (på raderna)
- Varför har Nina svårt att förstå att hon och Julia är syskon? (på raderna)
- Är det vanligt att syskon är olika i sina sätt att vara? Om du har syskon – hur är ni lika och hur är ni olika? Om du inte har syskon – hur tycker du att dina kompisar och deras syskon är lika/olika? (bortom raderna)
- Varför känner Nina det som om alla i hennes familj är emot henne? Är det så, tror du? (mellan raderna)
- Vad menar mamma med uttrycket att hon ”kommer att explodera”? (mellan raderna)

KAPITEL 9: HEMMA HOS JIM

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK, FANTASIORD

slutna ögon, plingar på, återvinningen, fort (med betydelsen fästning), hoppetossorna, aktivt (med betydelsen verksam), splaschat, få spel (med betydelsen flippa ut), föser, intjofsat, verka, rika som troll, spa

SAMTALS- OCH LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Nina vill ha en bio- och skönhetssalong när hon blir stor. Varför vill hon det? (på raderna)
- Vad vill du jobba med när du blir vuxen? Förklara varför. (bortom raderna)
- Nina tycker att Jims familj har stökigt ”på ett hemtrevligt sätt”. Vad menar hon med det? (mellan raderna)
- Varför tycker Nina att det är spännande att Jims familj inte verkar bry sig om att de har stökigt? (mellan raderna)
- Hur gör Jim för att få sina systrar att bli lugna? (på raderna)

KAPITEL 10: KAVIAR OCH ENHÖRNINGAR

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK, FANTASIORD

sprilliga, stört dyka in i en lek, klåfingrig, *Guinness rekordbok*, värd (med betydelsen värdfolk), samtalsämnen, vänta ut, klåfingrigt, jetlaggad, snacks

SAMTALS- OCH LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Berätta om några skillnader mellan Lydias och Tyras skola i USA och våra skolor i Sverige. (på raderna) Vet du några fler skillnader? (bortom raderna)
- Kan man vara både syskon och bästisar? Varför/varför inte? (bortom raderna)
- Hur kommer det sig att Nina, Lydia och Tyra inte börjar leka tillsammans på en gång när de träffas? (mellan raderna)

- Varför tycker Nina att Lydia är snål? (mellan raderna)
- När Nina går och handlar med Lydia känns det som om hon ser allt med ”amerikanska ögon”. Vad menas med det? (mellan raderna)
- Vad är det som gör att Nina och Lydia blir kompisar efter ett tag? (mellan raderna)



KAPITEL 11: DOCKORNA

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK, FANTASIORD

tradition, känna in varandra, list, precision, röja sin besvikelse, hoppet tänds, balansgång (med betydelsen balansera känslor), höjden av självbehärskning, akutmottagning, malaria, dropp, återhämtade, green room (med betydelsen väntrum eller lounge för artister), lekmagin, spricker som en såpbubbla, vinna mot sömnen, tappat gnistan

SAMTALS- OCH LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Varför har Nina gömt sina dockor i garderoben? (på raderna)
Och varför ljuger hon om att hennes dockor är på vinden? (mellan raderna)
- Har Nina och Lydia verkligen slutat att leka med dockor?
Om inte, varför vill de inte berätta det? (mellan raderna)
- Har du någon leksak som du tycker känns lite pinsam att leka med? (bortom raderna) (Det här kan ju vara känsligt för eleverna att berätta om, så lägg till att här behöver man inte svara högt. De kan bara tänka på vad det är och kanske göra som Nina och Lydia – leka med den i alla fall.)
- Varför blir leken plötsligt tråkig för Nina? (mellan raderna)
- Hur kom Nina in till sin säng på natten? (mellan raderna)
- Hur hamnade Lydias enhörning i Eljis mage? (mellan raderna)
- Varför tycker Nina det känns skönt att Lydia är barnslig? (mellan raderna)
- Kan det vara skönt att få vara barnslig ibland, eller ha en barnslig kompis? Varför? (bortom raderna)

KAPITEL 12: RABIESORMAR OCH ENSAMSPINDLAR

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK, FANTASIORD

trippelläskigt, art (med betydelsen sort/släkte), lirka med, bjuda på glädjen

SAMTALS- OCH LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Har du varit ensam hemma någon gång? Om ja, hur var det?
Om nej, skulle du vilja vara det eller känns det som för Nina – läskigt? (bortom raderna)
- Vilka läskiga ord har Julia hittat på som hon använder för att reta Nina? (på raderna) (se även under rubriken *Skrivuppgift*)
- Hur kan det komma sig att något som inte är ett dugg läskigt på dagen blir otäckt på natten? (bortom raderna)
- Varför föreslår Nina att hon ska stanna hemma när familjen ska bort på middag? (på raderna)
- Hur kommer det sig att Nina inte kommer ihåg koden till pappas telefon? (på raderna)



KAPITEL 13: LILLA SÄLEN

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK, FANTASIORD

se över Ninas axel, stå emot, sneglar

SAMTALS- OCH LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Vad skulle du gjort och sagt om ditt syskon eller en kompis tjuvtittade på något hemligt du skrivit? (bortom raderna)
- Hur gör Julia för att övertala Nina att få läsa hennes lista? (på raderna)
- Är det schysst att övertala Nina så som Julia gör? Varför/varför inte? (bortom raderna)
- Vad är det värsta som mamma och pappa gör enligt både Nina och Julia? (på raderna)
- Hur kommer det sig att Nina och Julia blir börjar leka och ha kul tillsammans? (mellan raderna)
- Om du har syskon, vad brukar ni bråka om? Om du inte har syskon, vad tror du ni skulle bråka om? (bortom raderna)

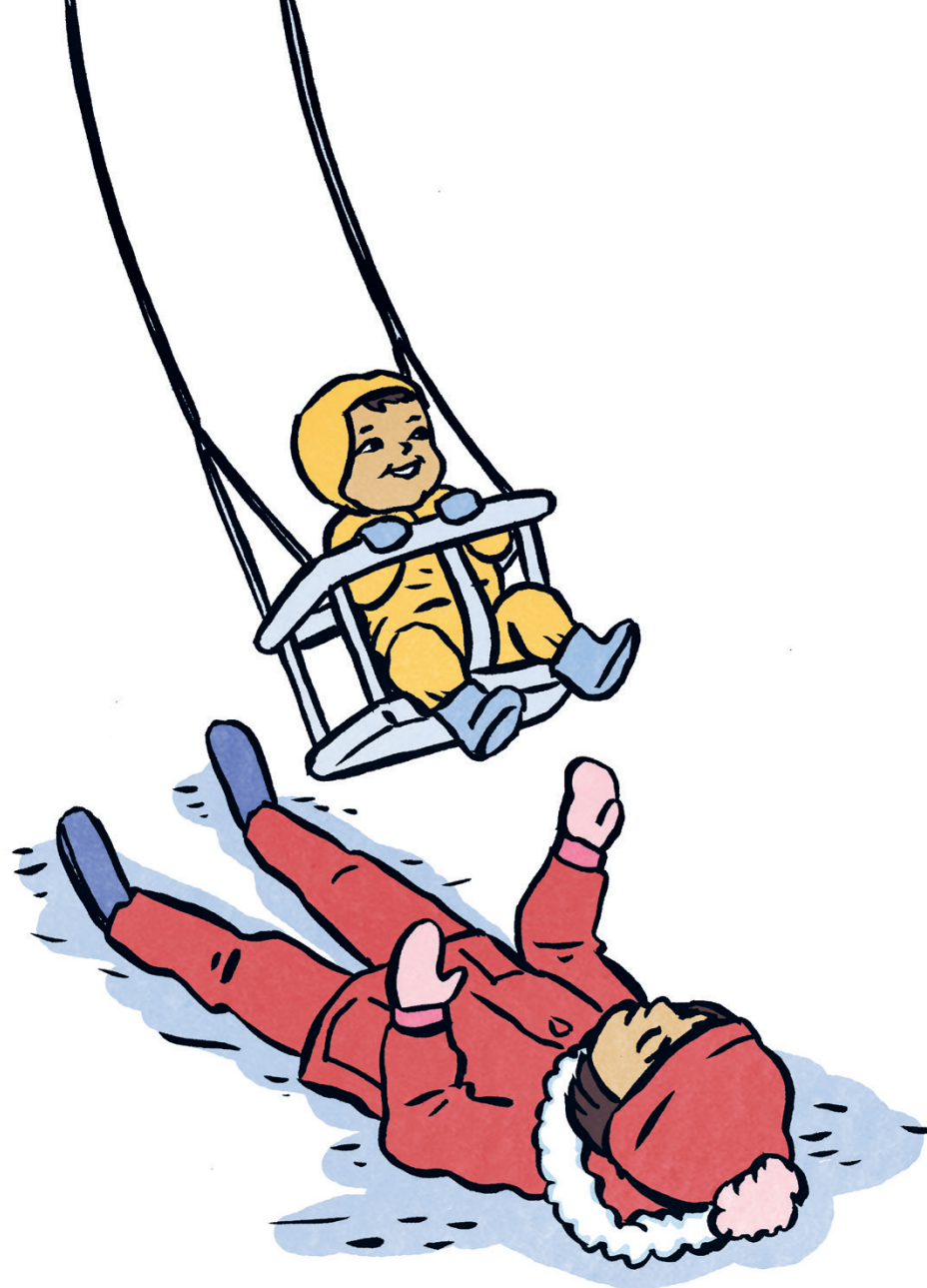
KAPITEL 14: LÄPPEN

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK, FANTASIORD

hisnar till, snömodden, smocka till, rampen, liggpåsen

SAMTALS- OCH LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Hur beskriver Nina Eljis skrott? (på raderna)
- Hur skadar sig Nina på lekplatsen? (på raderna)
- Varför känner Nina att hon också vill vara en bebis? (mellan raderna)
- Varför behöver Nina höra att hon var mammas gulligaste bebis? (mellan raderna)
- Har du någonsin känt och önskat att du var en liten bebis som blev omhändertagen och gullad med? Varför kan man känna så ibland? (bortom raderna)



Värdegrundsarbete

KAPITEL 1: VÄLKOMMEN, FELIX BRUNO KRIPTI SIMON LILL-JIM BECKER!

Kapitlet beskriver hur Nina känner när hennes föräldrar kommer hem med lillebror från BB. Fråga i klassen om någon har varit med om samma sak. Var det nya syskonet som man tänkt sig? Hur kändes det när det nya syskonet kom in i familjen? Kan man vara både glad och ledsen för det nya syskonet?

Har ni adoptivbarn i klassen som har adoptivsyskon, är det förstås viktigt att även ta upp hur det är att kanske resa till ett annat land för att hämta hem ett syskon etc.



KAPITEL 3: KANSKE, KANSKE INTE

Prata om och diskutera vad skvaller egentligen är. Vad är skillnaden mellan skvaller och att berätta något, som till exempel att säga till en vuxen om kompisar eller några andra är elaka eller gör dumma saker?

KAPITEL 4: NINA ROCKAR SOCKORNA

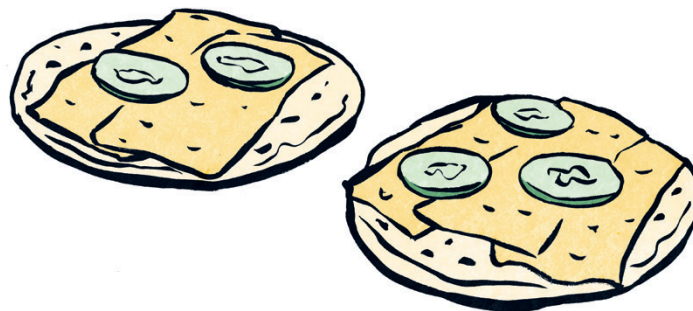
Lyssna på och sjung låten *Rocka sockorna*
www.youtube.com/watch?v=baoBj8yYyRM

Titta på filmen *Max Rockar sockorna*
www.youtube.com/watch?v=CRu-DDm-Khw

Läs mer om Rocka sockorna
www.svenskadownforeningen.se/rocka-sockorna/

KAPITEL 5: GULLE-GULLE-GULL

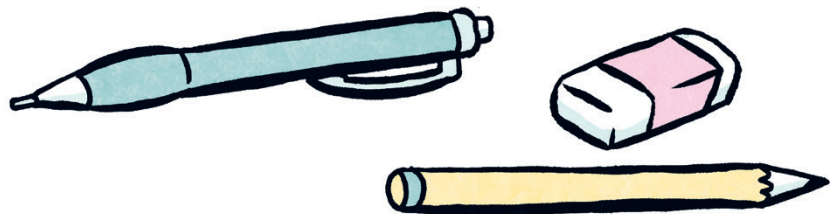
I det här kapitlet kommer Nina på att hon är bra på att ta hand om andra, fast de hon tar hand om inte ens fattar det. Prata om hur eleverna tar hand om andra och hur de själva vill bli omhändertagna. Det behöver ju inte vara stora saker, utan t.ex. bara att man brer en morgonmacka till den som är stressad eller går över till en kompis som är hemma och är sjuk med en lånebok.



Skrivuppgifter

KAPITEL 2: REKORDBEBISEN

- Nina kommer på att lillebror ska kallas för Elji eftersom *El* står för L:et i Lill och *ji* för J:et i Jim. Låt eleverna komma på liknande nya namn och skriva ner dem. De kan t.ex. ta de två första bokstäverna i ordet snäll och ett antal bokstäver i sitt (eller någon av kompisarnas) namn. Då kan Elsa bli Snel eller Snälsa, Vera bli Snera och Sam bli Snam.
- Eleverna får skriva egna författarfrågor. Antingen till Emi Guner eller en annan författare ni läser i klassen just nu.
- Använd författarens tips på sid. 32 och låt eleverna skriva ett brev.

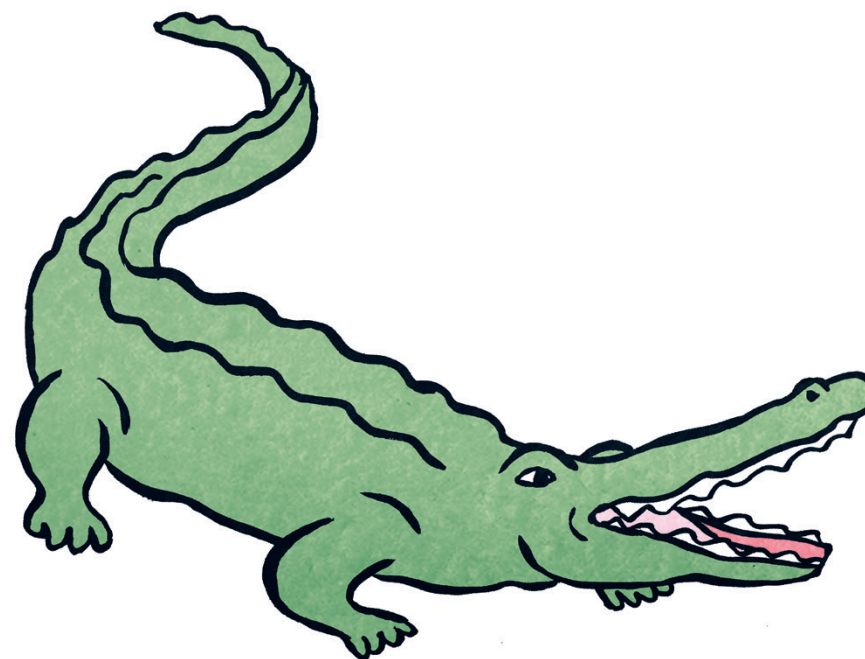


KAPITEL 3: KANSKE, KANSKE INTE

- Eleverna får skriva och/eller rita egna önskelistor.
- Lista "vuxenord" som kan vara svåra att förstå. Samla ord under en vecka, eleverna kan t.ex. få som läxa att skriva ner ord de inte förstår. Red sedan ut dem tillsammans.

KAPITEL 4: NINA ROCKAR SOCKORNA

- Gör en lista på vad både eleverna och deras syskon är bra på.



KAPITEL 6: SNIGELSKRÄCKEN

- Nina tänker göra en teckning som på ena sidan visar allt hon är rädd för, på andra sidan av pappret ska hon rita motsatsen: Elji. Låt eleverna göra liknande teckningar och skriva till.

KAPITEL 12: RABIESORMAR OCH ENSAMSPINDLAR

- Eleverna får hitta på egna läskiga ord. Samla dem och gör en "läskiga-ord-tavla" eller "läskiga-ord-bok".